

343. Ratjetoe (16)

1. De oud-PSV'er komt nu voor Barcelona uit. Hij had er handenvol werk aan, hij had er zijn handen vol aan. Waar komen de Cherokee-indianen nu precies vandaan? Schrijf je ossobuco nu met één of twee c's? De gruyèrekaas is kaas uit Gruyère. Met hoeveel k's schrijf je koekoek? Een mannetje of vrouwtje meer maakt van een duïmviraat een triumviraat. Zoeken op '*uum*' geeft onder andere naast duïmviraat: bonum et aequum (wat recht en billijk is), caput mortuum (dodekop, een verfstof: colcothar, Engels, Persiaans of Spaans rood), compascuum (gemeenschappelijk weidegrond), computatio graduum (berekening van de graden van verwantschap), (dis)continuüm, gezagsvacuüm, jacquetkostuum, meum tuum (het mijn en het dijn), mutuum (verbruikleen), per obliquum (langs een slinkse weg, op slinkse wijze), perpetuum mobile, ieder het zijne, suum quique (elk wat hem toekomt), suum cuique tribuere (ieder het zijne geven), triduüm (periode van 3 dagen), vacuümverpakken, vacuümverpakking.

2. U snapt het al van die trema: vernederlandst of niet? In de haute volée zit je in de hoge(re) kringen. De haveloze zwerver zat in het havenloze stadje. De havoërs en vwo'ers op deze school scoorden bovengemiddeld goed (en niet met shots heroïne). De boeren kregen een hectaretoeslag. Hechsjeirem (enkelvoud: hechsjer) zijn koosjerverklaringen. Van een hecatombe zijn 100 stieren (nee, geen heckrunderen!) het slachtoffer. Het headbanger doe je met harde rockmuziek. De Hawaïaanse in haar hawaïhemd nuttigde een hawaïsteak. De hawala is een informeel banksysteem in de moslimwereld. De heliconspeler met zijn helicopterview werd per helikopter naar het ziekenhuis vervoerd in verband met zijn hemorragie en zijn hemorroïdale koorts; voor de zekerheid kreeg hij ook nog een helminthagogum toegediend. Het is wel een hell of a job, maar het hellmanngetal geeft de strengheid van een winter weer. Van een hematomyelie (ruggenmergbleeding) was geen sprake, laat staan van een hemagglutinatie (klontering van rode bloedcellen). Zijn helminthoecidiën aaltjesgallen?

3. Hemeltjelief, in die HEMA-winkel kun je hemdsslippen kopen! Dit hendekasyllabesonnetje ging over het hempje-licht-op. Hij volbracht het herculeswerk met moeite. In de Boheemse broederschap lusten ze wel een hernhuttertje. Wat krijg je, als je een heptaëder doormidden (middendoor) zaagt? Een henri-quatre is een korte puntbaard. Herpes zoster is gordelroos, herpes tonsurans een schimmelziekte van de huid veroorzaakt door een trichofytonsoort. Trichofytie is overigens ringvuur. Het tricliene kristalstelsel slaat op asymmetrische kristallen. Het sint-janskruid is een hertshooiachtige. De wolfsklauw en een soort van weegbree worden ook wel hertshoorn genoemd. Kan dat: hesychasten die aanpappen met hetaeren, een courtisanegroep? 'Hetze' is een de-woord; een samenstelling ermee is hetzereeks.

4. Jonge takken hebben lotjes, goede doelen lootjes en de laatste en zwaarst wegende (meest zwaarwegende) zijn loodjes. De ene krocht was abstruser dan de andere. De ene vrouw was struiser dan de andere. Die producten zijn hightech, het zijn hightechproducten. Een higgsboson is een speculatief elementair deeltje. Is zwaarwichtig niet een beetje dubbelop? De vrouwelijke groep tempelprostituees zijn een hiërodulengezelschap. Die hideuze uitspraken zijn weerzinwekkend. Van het geslacht hibiscus is vooral het altheaboompje bekend geworden (een bekendwording dus). De prosopopoeia is een redekunstige figuur. De hidjra vindt zeker niet hic et nunc plaats. In de hippiescene maakten de hippo's een scène. De hippeastrum is de amaryllis, de ridderster. Na de hippocratische eed werd er nog gezellig gekout en hip(p)ocras gedronken. Anderen dronken glühwein en andere dranken waren: armagnac en punchbowl. Hippopotomonstrosesquippedaliofobie (Jaarboek 2010) is de angst voor lange woorden. Heeft een hippopotamus ook een hippocampus? Hirsutisme is zwaar bebaard zijn. Hit-and-run komt voor als tactiek, hire-and-fire op het werk. Een hocker hokt niet samen, maar is een voetenbankje. Geef mijn hoffmandruppels even aan, please mij. Prachtig, zo'n hofstedeving!

5. Een hoeri is volgens de Koran een eeuwig jong blijvende maagd met gazelleogen in het paradijs. Zij daalden af uit hoger gelegen gebieden. Hoi, holadijee! We gaan høken! De pineau is een likeurwijn uit

de Charente, gemaakt op basis van cognac. De pinot is een in veel variëteiten voorkomende wijnstok en heeft daar niets mee te maken. De pinot blanc levert de witte bourgognes en de chablis op, de pinot noir de rode bourgognes. Het homoioteleuton is prozarijm. Het meervoud van 'homo faber' is 'homines fabri'. De hondsvot, de gierigaard, hield zich bezig met vodden rapen: hij was een voddenraper. Het had veel weg van een honden-en-apenspel. Pedanterie wordt verbeeld door honderd en een gekken. Dat kost je dan honderdeen euro. Een homunculus is een gedrochtje. Pusillaniem is lafhartig, magnaniem grootmoedig. Woorden met tegengestelde betekenis hebben antonymie. Een tweede Huygens?

6. Achter de hoodoo, de rotspilaar, werd honkyoku, meditatieve zenmuziek, ten gehore gebracht. Voodoo is iets anders (rituele magie). De horecaffer, werkzaam in de horeca (zijn baas was lid van de Horecaf), bediende enkele Zuid-Afrikaanse Kaffers, maar ook een enkele kaffer uit Amsterdam. Vergeet ook die Kafferse en die kafferin niet! Een hordeolum is een strontje, een gerstekorrel. Strenge calvinisten duiden vrijzinnigen aan met 'zo licht als hop'. De hoquetus is een 13e-eeuwse (dertiende-eeuwse) compositietechniek. In de Hoorn van Afrika vindt men veel heroïneverslaafden. Een hotshot is een place to be en een hotshot is een pief. Schrijf je 'hotelier' ('hôtelier') nu met of zonder dakje? Een hotel mama is duidelijk meer dan een hôtel garni. Zijn deze hors-d'oeuvres hors de saison? Een hospice is een verblijfplaats voor terminale patiënten.

7. De maître d'hôtel zwaait daar de scepter. De hPa is de hectopascal. Hoveren [oo, oe] doe je niet met een hovercraft. Ach, laat die hobbyist met zijn hobiecat toch ... Het woord 'chomskyaans' riekt naar taal, het woord 'shaffyaans' naar levensliedjes. Mag je een brouille ook een brouillage noemen? Er is dan in ieder geval iemand gebrouilleerd! Zoeken op '*ouil*' geeft verder nog: andouillette (worst), bouillabaisse (ratjetoe), bouilli (soeppvlees), bouillie (brij, pap), bouillie bordelaise (Bordeauxse pap), bouilloire (schenketel), brouillotte (gewestelijk: bedkruik), brouilly (een bekende beaujolais uit de gelijknamige plaats), depouilleren (beroven, uitkleden), embrouilleren (in de war brengen), gargouille (waterspuwer), houille blanche (witte steenkool), mouilleren (palataal uitspreken), een fouilleerpatrouille, rambouilletschaap (merinosschaap), ratatouille (ratjetoe) en ten slotte rouille (roestkleurige knoflooksaus).

8. Zoeken op '*oeil*' geeft naast roelied en moeilijkheden: coup d'oeil (oogopslag), liquiditeitsmoeilijkheden en trompe-l'oeil (bedrieglijk natuurgetrouw geschilderde afbeelding). We moeten die corpora delicti, gevonden op de locus delicti, maar eens loepen (onder de loop nemen). 'Opgeld maken' is ook volgens Taaladvies een foutieve kruising (contaminatie) van 'opgeld doen' en 'opgang maken'. Na een hondenbeet die rabiës veroorzaakt kan de hubertussleutel uitkomst brengen. Ga niet naar een eerwaarde: die lijdt zelf aan rabies theologorum! Bij de twee huipen ging het er ruw aan toe; de ene huib was al hoogbejaard. De uvulaire r is de brouw- of huig-r, niet te verwarren met de tongpunt-r. Ons eigenste Koninklijk Huis is het huis van Oranje. Een blad dat huis aan huis bezorgd wordt, is een huis-aan-huisblad, afgekort: h.-a.-h.-blad. Met huis, tuin en keuken is huis-tuin-en-keukenrodekool een correcte samenstelling. Valt er hier nog wat te huttemannen (slijpen) op het huttendek?

9. Met huisje-boompje-beestje is huisje-boompje-beestje-ideaal een goede samenstelling. Ga nu eindelijk eens huiswerkmaken, je huiswerk maken. Weet je wat een hulpverloofde is? Die doet aan hulpverleners! Hoe hoog kun je gaan: huizen-, honderd- of hemelhoog? Heerlijk, die huisgemaakte frambozencoulis! Aanhangers van Johannes Hus heten hussieten. Waaraan lijdt je als je aan het hutchinson-gilfordsyndroom lijdt? Nou, vooruit dan: progeria, snel verouderen!

Rein Leentfaar